

ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΠΑΡΑΜΥΘΟΤΡΑΠΕΖΑ ΝΟ. 24 · ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΑΝΑΓΝΩΣΗΣ ≈ 4
ΛΕΠΤΑ

Το Σπίτι που Μίκραινε

*Λαϊκό παραμύθι της ανατολίτικης παράδοσης, αποδιδόμενο στον
Ναστραντίν Χότζα*

Ένα δωμάτιο, εννιά άνθρωποι — και ο Ναστραντίν Χότζας
που βρίσκει την λύση.

Ένας άνθρωπος από το χωριό ήρθε στον Χότζα και κάθισε απέναντί του με το κεφάλι στις παλάμες του.

«Δεν αντέχω άλλο», είπε και αναστέναξε. «Το σπίτι μου είναι ένα δωμάτιο. Μέσα σε αυτό το ένα δωμάτιο είμαστε εγώ, η γυναίκα μου, η πεθερά μου και τα έξι παιδιά. Δεν έχω πού να απλώσω τα πόδια μου. Τοίχοι μαύροι από την κάπνα, το ταβάνι χαμηλό, παράθυρο ένα και μικρό. Μπαίνω μέσα το βράδυ και θέλω να βγω. Πες μου τι να κάνω, Χότζα μου.»

Ο Χότζας τον άκουσε ως το τέλος.

«Έχεις κόττες;»

«Έχω. Δέκα.»

«Πήγαινε και βάλ' τες μέσα στο δωμάτιο. Έλα σε τρεις μέρες.»

Ο άνθρωπος τον κοίταξε καλά καλά, αλλά ο Χότζας δεν είπε τίποτε άλλο. Πήγε και τις έβαλε.

Ήρθε σε τρεις μέρες με κόκκινα μάτια. «Χότζα μου, τι μου έκανες. Πούπουλα στο φαγητό, κακαρίσματα από τα χαράματα, βρομιά παντού. Η γυναίκα μου δεν μου μιλάει.»

«Την κατσίκα την έχεις ακόμα;»

«Την έχω.»

«Βάλε και την κατσίκα. Έλα σε τρεις μέρες.»

Ήρθε σε τρεις μέρες και δεν μπορούσε να καθίσει από την κούραση. «Έφαγε το ψάθινο κάθισμα. Έφαγε το μανίκι μου. Χτυπάει με τα κέρατα στην πόρτα όλη νύχτα.»

«Γάιδαρο έχεις;»

«Χότζα.»

«Γάιδαρο έχεις;»

«Έχω.»

«Βάλ' τον και αυτόν.»

Την ένατη μέρα ο άνθρωπος δεν ήρθε περπατώντας, ήρθε τρέχοντας, και μιλούσε πριν φτάσει.

«Ο γάιδαρος γκαρίζει μέσα στο δωμάτιο. Η πεθερά μου κοιμάται καθιστή. Τα παιδιά κλαίνε. Δεν χωράει ούτε ανάσα εκεί μέσα. Θα φύγω από το χωριό. Το ορκίζομαι, θα φύγω.»

Ο Χότζας ήπιε μια γουλιά από τον καφέ του.

«Πήγαινε», είπε, «και βγάλ' τα όλα έξω. Τον γάιδαρο, την κατσίκα, τις κότες. Και το δωμάτιο σκούπισέ το καλά. Έλα σε τρεις μέρες.»

Ήρθε σε τρεις μέρες, και ήρθε αργά.

«Χότζα», είπε, «τι παλάτι είναι αυτό που έχω. Μπαίνω μέσα και ακούω τη φωνή μου. Απλώνω τα χέρια και δεν πιάνω τοίχο. Ανοίγω το παράθυρο και μπαίνει όλος ο ουρανός. Κάθομαι στη γωνία μου και δεν θέλω να σηκωθώ.»

«Ωραία», είπε ο Χότζας. «Και το ταβάνι;»

Ο άνθρωπος κοντοστάθηκε.

«Το ταβάνι είναι στο ίδιο ύψος», είπε...

Σημείωμα πηγής: Ο Ναστραντίν Χότζας — Νασρεντίν Χότζα στα τουρκικά — είναι μορφή της ανατολίτικης παράδοσης· τοποθετείται κατά κανόνα στον 13ο αιώνα, στο Ακσεχίρ και το Σιβριχισάρ της Ανατολίας, όπου δείχνουν και τον τάφο του. Τα ανέκδοτά του όμως καταγράφονται σε χειρόγραφα πολύ αργότερα, από τον 15ο και τον 16ο αιώνα και μετά, οπότε δεν ξέρουμε ποιες ιστορίες ανήκουν σε πρόσωπο και ποιες μαζεύτηκαν γύρω από ένα όνομα. Το «χότζας» άλλωστε δεν είναι όνομα αλλά τίτλος: από το τουρκικό *hoca*, δάσκαλος, και πιο πίσω από το περσικό *khwāja*, αφέντης· στα ελληνικά κατέληξε να σημαίνει τον μουσουλμάνο ιερωμένο. Ο ίδιος ήρωας ταξιδεύει σε τεράστια έκταση και αλλάζει όνομα: Τζόχα στον αραβικό κόσμο, Μουλάς Νασρουντίν στην Περσία, Αφαντί στην Κεντρική Ασία. Η ιστορία του γεμάτου σπιτιού δεν ανήκει αποκλειστικά σε αυτόν. Κυκλοφορεί σε πολλές παραδόσεις και είναι εξίσου γνωστή ως εβραϊκό λαϊκό παραμύθι, όπου τη θέση του Χότζα παίρνει ένας ραβίνος. Την αποδίδουμε εδώ στον Χότζα επειδή έτσι φτάνει στα ελληνικά, όχι επειδή γεννήθηκε δική του. Ο καφές είναι δικός μας αναχρονισμός: φτάνει στην Ανατολία τον 16ο αιώνα, τρεις αιώνες μετά τον Χότζα. Τον κρατήσαμε επειδή ολόκληρη η παράδοση των ιστοριών του κυκλοφορεί με οθωμανικά ρούχα.

*Τα παραμύθια και οι μύθοι υπάρχουν για να ταξιδεύουν.
Μπορείτε να μοιραστείτε αυτή την ιστορία, διατηρώντας
πάντα την πηγή της: paramythoupoli.gr*